

DE-001-001482

Seat No. _____

Second Year B. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April / May – 2015

Sanskrit : Paper - IX

(Optional-I)

(New Course)

नाट्यदर्पणम् (नियतभाग)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001482

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : M.C.Q.ના સાચા વિકલ્પ ઉત્તરવહીમાં જ દર્શાવવાના છે.

Instruction : Give M.C.Q. Answer in Answer Book only.

૧ નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તરમાં ચાર વિકલ્પોમાંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરીને લખો : ૨૦

1 Select any one answer out of four option and write : 20

(1) નાટ્યદર્પણમાં કુલ કેટલા વિવેક છે ?

(A) ત્રણ

(B) ચાર

(C) પાંચ

(D) છ

(2) રામચંદ્રના ગુરુનું નામ શું છે ?

(A) શંકરાચાર્ય

(B) હેમચંદ્રાચાર્ય

(C) ગુણચંદ્ર

(D) ભરત

- (3) નાટકનો નાયક કયા વંશનો હોવો જોઈએ ?
- (A) બ્રાહ્મણ (B) વૈશ્ય
- (C) શુદ્ર (D) ક્ષત્રિય
- (4) કાવ્યાનુશાસનના રચયિતા કોણ છે ?
- (A) હેમચંદ્રાચાર્ય (B) રામચંદ્ર
- (C) ગુણચંદ્ર (D) આચાર્ય ભરત
- (5) પ્રવેશકમાં કઈ ભાષા પ્રયોજવી જોઈએ ?
- (A) સંસ્કૃત (B) પ્રાકૃત
- (C) પાલી (D) સંસ્કૃત-પ્રાકૃત
- (6) 'રસાર્ણવસુધાકર'ના રચયિતા કોણ છે ?
- (A) શિશુગભૂપાલ (B) હેમચંદ્રાચાર્ય
- (C) દંડી (D) ભામહ
- (7) નાયકના પ્રકાર કેટલા છે ?
- (A) બે (B) ત્રણ
- (C) ચાર (D) નવ

(8) નાટ્યદર્પણમાં કુલ કેટલા રૂપકો ગણાવાયા છે ?

- (A) નવ (B) દશ
(C) અગિયાર (D) બાર

(9) મુખસંધિના કેટલા અંગો છે ?

- (A) દશ (B) અગિયાર
(C) બાર (D) તેર

(10) બીજ-બિંદુ વગેરે શું છે ?

- (A) સંધિ (B) અવસ્થા
(C) અર્થોપક્ષેપક (D) અર્થપ્રકૃતિ

(11) કાર્યાવસ્થા કેટલી છે ?

- (A) બે (B) ત્રણ
(C) પાંચ (D) નવ

(12) કેવા નાયકને શૂંગારી અને કલાસકત માનવામાં આવે છે ?

- (A) ધીરોદત્ત (B) ધીરપ્રશાંત
(C) ધીરલલિત (D) ધીરોદ્ધત

(13) નાટકના ઈતિવૃત્તના વિભાગને શું કહેવાય છે ?

- (A) અવસ્થા (B) અંક
(C) અર્થપ્રકૃતિ (D) પતાકા

(14) મુખ-પ્રતિમુખ વગેરે કોના પ્રકાર છે ?

- (A) સંધિ (B) અવસ્થા
(C) અર્થપ્રકૃતિ (D) પતાકા

(15) નાટ્યદર્પણમાં કેટલા પ્રકારના પતાકાસ્થાનકો આપેલા છે ?

- (A) બે (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) પાંચ

(16) ગર્ભસંધિના કેટલા અંગો છે ?

- (A) બાર (B) તેર
(C) ચૌદ (D) પંદર

(17) નાટ્યદર્પણના પ્રથમ વિવેકનું નામ શું છે ?

- (A) નાટક નિર્ણય (B) રૂપક નિરૂપણ
(C) અભિનય વિચાર (D) રૂપક સાધારણ લક્ષણ નિર્ણય

(18) અંકાવતાર, ચૂલિકા વગેરે કોના પ્રકાર છે ?

- (A) અવસ્થા (B) અર્થોપક્ષેપક
(C) સંધિ (D) અર્થપ્રકૃતિ

(19) ધીરોદત્ત નાયક કેવો હોય છે ?

- (A) અસ્થિર ચિત્ત
(B) અત્યંત ગંભીર
(C) કલાસક્ત
(D) અહંકારરહિત

(20) નાટ્યદર્પણના પ્રારંભે કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?

- (A) જિનવાણી (B) દેવવાણી
(C) વિદ્યાદેવી (D) મહાદેવી

૨ નાટ્યદર્પણનાં આધારે નાટકનાં લક્ષણની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૦

2 Discuss in details the definition of 'નાટકમ્' according to નાટ્યદર્પણ. 10

અથવા/OR

૨ નાટ્યદર્પણે સન્ધિભેદઃ। 10

૩ નાટ્યદર્પણને આધારે બીજ-બિન્દુ-પતાકા વગેરે પાંચ અર્થપ્રકૃતિઓ વિશે નોંધ લખો. ૧૦

3 Write a note on "બીજ-બિન્દુ પતાકા ઇત્યાદયઃ પશ્ચ અર્થપ્રકૃત્યઃ according to નાટ્યદર્પણઃ। 10

અથવા/OR

- ३ नाट्यदर्पणमां दर्शवित् नायकानां भेदो यथो. १०
- 3 Discuss the नायकभेदाः according to नाट्यदर्पणः। 10
- ४ (अ) नीचेनाभांथी कोरु पण भेनो अनुवाढ करु : ८
- 4 (a) Translate any two of the following : 8
- (१) नानार्थशब्दलौल्येन पराश्रो ये रसामृतात्।
विद्वांसस्ते कवीन्द्राणां अर्हन्ति न पुनः कथाम्॥
- (२) आरम्भ-यत्न-प्राप्त्याशा-नियताप्ति-फलागमाः।
नेर्तृवृत्ते प्रधाने स्युः पञ्चावस्था ध्रुवं क्रमात्॥
- (३) स कविस्तस्य काव्येन मर्त्या अपि सुधान्धसः।
रसोर्भिर्धूर्णिता नाट्ये यस्य नृत्यति भारती॥
- (४) दूराध्वयानं पूरोधः, राज्य-देशादि-विप्लवः।
रतं मृत्युः समीकादि, वर्ण्यं विष्कम्भकादिभिः॥
- (ब) नीचेनाभांथी कोरु पण भेनो अनुवाढ करु अने विगतवार समजवो : ८
- (b) Translate any two of the following and explain elaborately : 8
- (१) न गीतावाद्यनृत्तज्ञाः लोकस्थितिविदो न ये।
अभिनेतुं च कर्तुं च प्रबन्धांस्ते बर्हिमुखाः॥
- (२) चतुर्वर्गफलां नित्यं जैनीं वाचमुपास्महे।
रुपेर्द्वादशभिर्विश्वं यया न्याट्ये धृतं पथि॥

(३) अङ्गस्यमन्तपात्रेण छिन्नाङ्गमुखयोजनम्।

वस्तुनः सूचनं चूला पात्रैर्नैर्पथ्यसंस्थितैः॥

(४) अकवित्वं परस्तावत् कलङ्कः पाठशालिनाम्।

अन्यकाव्यैः कवित्वं तु कलङ्कस्याऽपि चूलिका॥

५ नीयेनाभांथी ओई पशु बे विशे विवेयनात्मक नोध लपो : १४

5 Write in detail critical notes on any two of the following : 14

(१) नाट्यदर्पणे इतिवृत्तस्य भेदाः

(२) पञ्चकार्यावस्था

(३) नाट्यदर्पणे कुकवेः निन्दा

(४) नाट्यदर्पणे कवित्त्वमहिमा ।